УДК 631.11:658.589
JEL: D20; L50; O31

Сусіденко Валентин Трохимович

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку та оподаткування,
Ужгородського торговельно-економічного інституту КНТЕУ,
Ужгород, Україна
ORCID ID: 0000-0002-4839-3267
e-mail: susidenko_vt@ukr.net

Сусіденко Юлія Валентинівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри аудиту та державного контролю,
Вінницький національний аграрний університет,
Вінниця, Україна
ORCID ID: 0000-0003-0344-9105
e-mail: aktivning@ukr.net

РЕАЛІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуто основні засади формування принципів та методів управління інноваційним розвитком підприємств України на стадії науково-технічної підготовки виробництва. Доведено, що провідні підприємства інвестують у необоротні активи для подальшого вдосконалення інноваційного рівня свого виробництва. Розкрито реалії інноваційної діяльності сучасних підприємств та виокремлено її основні проблеми і принципи функціонування, які полягають у створенні умов для збереження, піднесення і використання науково-технічного та інноваційного потенціалу, забезпечення підприємством розвитку науково-виробничої сфери тощо. Визначено перспективи інноваційної діяльності шляхом реалізації інноваційних проектів суб'єктів господарювання різних форм власності. В статті розглянуті проблемні питання впливу системних внутрішніх та зовнішніх факторів на інноваційний розвиток підприємства і управління сучасними організаціями на засадах інноваційного підходу в умовах ринкової економіки. Запропоновані деякі рекомендації щодо впровадження комплексного механізму стимулювання інноваційного розвитку з урахуванням дії загальнонаукових діалектичних закономірностей еволюційного розвитку. Розвиток сучасного підприємства – це процес систематичних динамічних перетворень, трансформацій його підсистем в межах встановлених підприємством стратегічних цілей для забезпечення сталого інноваційного розвитку. Тому нагальною проблемою інноваційного розвитку є раціоналізація та інтеграція всіх процесів в системі управління підприємством. Проаналізовано множиною багаторівневих цілей об'єктів і суб'єктів управління, які повинні мати високий рівень узгодженості, а з іншого, – складністю їх гармонізації. Визначено сучасні умови ведення інноваційної діяльності ставлять перед її ініціаторами завдання організації безперервного процесу нарощування конкурентних переваг у всіх напрямках ресурсного забезпечення впровадження нововведень. Їх головним джерелом на сьогодні є так звані нематеріальні активи і, перш за все, людські ресурси, професіоналізм і знання, як упорядкована специфічна сфера, яка націлена на вирішення певних завдань впровадження інновацій. Встановлено, що людські ресурси, професіоналізм, знання стають першочерговим ресурсом, який є важливою вартістю підприємств та забезпечує їх економічний розвиток.

Ключові слова: інновація; інноваційна діяльність; інноваційний розвиток; інституційні обмеження; конкурентоспроможність підприємства; технологічний розвиток економіки; інвестиційно-інноваційний проект; перспективи розвитку підприємств.

DOI: <http://doi.org/10.32750/2020-0217>

ВСТУП

Розвиток сучасного підприємства – це процес систематичних динамічних перетворень, трансформацій його підсистем в межах встановлених підприємством стратегічних цілей для забезпечення сталого інноваційного розвитку. Тому нагальною проблемою інноваційного розвитку є раціоналізація та інтеграція всіх процесів в системі

управління підприємством. Це пояснюється, з одного боку, множиною багаторівневих цілей об'єктів і суб'єктів управління, які повинні мати високий рівень узгодженості, а з іншого, – складністю їх гармонізації.

Постановка проблеми. Останніми роками в Україні спостерігається помітна активізація політичного сприяння інноваціям на підставі використання інструментів економічної та фінансової політики, а також шляхом створення організаційно-юридичних умов, які стимулюють рух суб'єктів господарчої діяльності до інноваційної діяльності. Інноваційний розвиток підприємств різних організаційно-правових форм є складовою частиною інноваційного розвитку економіки і важливим аспектом удосконалення виробничих відносин, що знаходить своє відображення: в оновленні складу основних фондів та в покращенні їх використання як на стадії формування, так і на стадії науково-технічної підготовки виробництва; у розвитку робочої сили; у вдосконаленні відносин із зовнішнім середовищем, зокрема з органами державного управління і регулювання економіки, а також шляхом інституційних перетворень.

Важливість інноваційного розвитку для сучасної економіки України визначається станом вітчизняних підприємств, які після семи десятиліть планового господарювання опинились у складній ситуації із застарілими основними засобами, відсталими технологіями, низькоякісною продукцією тощо. Завдяки інноваціям має досягатися якісна зміна у виробничому апараті підприємств, забезпечуватися економічне зростання у найближчій перспективі. Питання про сучасні реалії інноваційного розвитку підприємств України залишається дотепер мало дослідженим, що обумовило актуальність статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам інноваційного розвитку присвячено багато робіт, в яких досліджено зміст, фактори, напрями, стратегії і методи забезпечення такого типу розвитку, визначено його вплив на розвиток держави та регіонів, окремих галузей і підприємств. Цікаві наукові результати отримані вітчизняними ученими-економістами, серед яких можна назвати В. Александрова, О.Амоша, Ю.Бажал, В.Геєць, М.Долішній, Г.Калентік [3], М.Козоріз, Є.Крикавський, О.Кузьмін, О.Лапко, А.Мазур [3], Ж.Поплавська, О.Прутська, О.Томчук [4], Л.Федулова, Д.Черваньов, М.Чумаченко, А.Чухно та інші.

Розвитку виробничо-господарських структур на інноваційних засадах та його соціально-економічним наслідкам присвячені дослідження І.В. Алексєєва, П.Ю. Беленького, Є.І. Бойка, В.М. Гончарова, А.Г.Загороднього, В.І. Захарченка, Г.В. Козаченко, Л.М. Матросової, В.П.Мікловди, О.О. Орлова, Й.М. Петровича, І.П. Продіуса, О.В. Прокопенка [5], Т.С. Смовженко, В.В. Стадник [6], Н.І. Чухрай, І.Б. Швець та інших. Значний внесок зробили також і зарубіжні фахівці І. Ансофф, Д. Белл, Т. Сакайя, Й. Шумпетер, С. Губанов та ін.

Зважаючи на те, що проблеми активізації інноваційної підприємств вимагають термінового розв'язання, українські науковці здійснюють численні дослідження у цьому напрямі і стверджують, що суттєві структурно-технологічні зрушення на основі розвитку інноваційного процесу, ринкової та інформаційно-комунікаційної інфраструктури потребують потужного фінансового забезпечення та державного регулювання. Позитивно оцінюючи результати їх наукових досліджень окресленої проблематики, слід одночасно відзначити, що багато питань організаційного, правового, фінансового, інформаційного забезпечення та економічного стимулювання інноваційної діяльності ще не розв'язані, що обумовлює вибір даного дослідження.

Мета статті. Метою статті є розгляд і аналіз складових інноваційного розвитку підприємства, виявлення інституційних обмежень активізації інноваційного процесу та оцінка перспектив інноваційного розвитку вітчизняних підприємств.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Наразі в умовах зародження неоекономіки інноваційна діяльність стає потужним каталізатором господарського поступу, безпечною запорукою вискоєфективного бізнесу. Здатність постійно застосовувати ноу-хау, впроваджувати нові технології, розробляти нові асортименти та номенклатуру товарів допомагає фірмам перемагати у конкурентній боротьбі. Сучасні бізнесмени, спонукувані стрімким розвитком та перевагами застосування новітніх досягнень науки та техніки, наполегливо шукають способи застосування інноваційної діяльності у повсякденному житті.

В сучасному розумінні існує надто спрощене розуміння поняття “інновація”. Цим терміном у низці випадків позначають, наприклад, новоосвоєний вид продукції, який виготовляється за традиційною технологією, але якого не було в асортименті підприємства. У науковій літературі дискутується питання співвідношення понять “інновація”, “новація”, “нововведення”, “винахід”, “відкриття”. Етимологічний та семантичний аналіз терміну “інновація” дає підстави стверджувати, що воно є вітчизняним аналогом слова “нововведення”. Але, оскільки, термін “інновація” закріплений у чинному законодавстві та визнаний у міжнародних нормативно-правових актах, то його вживанню необхідно надавати перевагу [7].

Не зважаючи на досить високий рівень активності діяльності інноваційних підприємств практично в усіх регіонах України, склалася така ситуація, коли дослідження проводяться у переважній більшості в сфері промисловості та великого підприємництва. Пояснити таку ситуацію можна домінуванням ролі великих промислових підприємств у впровадженні інновацій за рахунок багатьох факторів, зокрема:

- наявністю значно більшого (у порівнянні з малим та середнім підприємництвом) рівня матеріальних, організаційних, технічних та фінансових ресурсів;
- існуванням та можливістю використання великих виробничих потужностей;
- підтримкою (фінансовою, правовою, організаційною, технічною) з боку держави стосовно підприємств, що отримали статус таких, що реалізують технологічні інновації. Хоча нормативні документи, що регламентують режим інноваційної діяльності містять визначення інноваційного продукту, під яке за бажанням можна підвести майже будь-який товар, будь-якого підприємства, принципи державної політики і схема роботи технопарків практично створюють підґрунтя фінансової підтримки лише великих підприємств промислово розвинутих регіонів;
- зорієнтованість установ, що проводять прикладні дослідження, науково-технічні розробки та надають науково-технічні послуги, саме на співпрацю з великими промисловими підприємствами. Як наслідок – фінансовий результат інноваційної діяльності великих промислових підприємств є таким, у порівнянні з яким результати діяльності інноваційного підприємництва становлять дуже низьку частку, тобто приймаються за несуттєві.

Незважаючи на щорічне збільшення обсягів фінансування інноваційної діяльності в Україні, коштів, що виділяються на зазначені цілі, не вистачає. У результаті цього, у 2016 р. загальна кількість працівників організацій, які виконували наукові та науково-технічні роботи, становила 129,9 тис. осіб, що менше на 3,6% порівняно з відповідним періодом 2015 р. [8].

Таблиця 1

Джерела фінансового забезпечення інноваційного розвитку
за 2012-2016 рр., % від ВВП

Роки	Загальна сума витрат	У тому числі за рахунок коштів		
		власних	державного бюджету	інші джерела
2012	14277	7585,6	149,2	6542,2
2013	10485,8	7335,9	224,3	2925,6
2014	8309,4	6973,4	24,7	1311,3
2015	10129,2	8511,4	50,4	1567,4
2016	14280,1	7654,3	63,5	6562,3

Джерело: розраховано за даними [9]

Про низьку інноваційну активність підприємств свідчать показники обсягів реалізованої інноваційної продукції в Україні. У загальному обсязі за показниками 2016 р. 1037 підприємств реалізували інноваційної продукції на 36,2 млрд грн., або 3,3% загального обсягу реалізованої промислової продукції (у 2015 р. цей показник становив відповідно 42,4 млрд грн. і 3,8%) [9]. Крім цього, спостерігається безупинне зниження рівня наукоємності вітчизняної продукції. Проблема фінансування інноваційної діяльності залишається невирішеною, оскільки внутрішні інвестори не мають необхідних стимулів для вкладу коштів в розвиток інноваційної діяльності, а іноземні інвестори не мають бажання вкладати кошти в Україну. Також в умовах розвитку економіки України розраховувати на значне бюджетне фінансування (див. табл. 1) інноваційної діяльності неможливо. Тому для більшості вітчизняних підприємств основним джерелом стимулювання нововведень є власні кошти.

Отже, статистичний аналіз свідчить, що у 2012-2016 рр. основним джерелом фінансування технологічних інновацій були власні кошти підприємств, частка яких у загальному обсязі фінансування інноваційних робіт у 2016 році становила 62 %. Має місце важлива фінансова складова інноваційної діяльності підприємств України. До фінансової складової механізму забезпечення інноваційної діяльності входять такі основні елементи як державне фінансування, банківське та комерційне кредитування, зовнішнє інвестування, зокрема венчурне, та самофінансування, яке передбачає використання підприємствами власних коштів.

За даними Державної служби статистики в Україні у 2016 році спостерігалась тенденція збільшення кількості підприємств, що витрачали кошти на інноваційну діяльність, більш ніж на 20% (у порівнянні з 2015 роком). Це відбулось за рахунок залучення в інноваційній діяльності 1679 підприємств, або 16,2% від загальної кількості промислових підприємств (що на 2,4% більше, ніж у 2015 році). При цьому загальні інноваційні витрати у 2016 році склали 14,3 млрд. грн., а частина інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції складала 3,8% [9]. Динаміка інноваційних процесів на промислових підприємствах в Україні характеризується даними, поданими на рис. 1.

Рис. 1. Динаміка частки обсягів наукових та науково-технічних робіт (НТР) у ВВП та частки інноваційних підприємств в країні у 2015-2019 рр.

Джерело: розраховано за даними [9]

Отже, спостерігається тенденція стримування розвитку інноваційної активності підприємств, що свідчить про ігнорування інноваційно-інвестиційного потенціалу країни. Це говорить про недостатню ефективність інноваційної політики України, відсутність віддачі коштів, що виділяються на інноваційно-інвестиційний розвиток, у контексті підвищення конкурентоздатності. Даний висновок підтверджується і

результатами аналізу питомої ваги обсягу виконаних НТР у ВВП. Вказані дані демонструють поступове зменшення частки їх виконання й переконують у тому, що інновації не мали значного впливу на економічні процеси в країні, не стали чинником економічного розвитку. Більш того, стійка понижувальна тенденція даних показників свідчить про індиферентність економіки країни до науково-технічних інновацій і зумовлює зниження рівня міжнародної інвестиційної привабливості України.

За даними Державної служби статистики України інноваційною діяльністю у промисловості займалися 1715 підприємницьких структур або 16,8% обстежених промислових суб'єктів господарювання (у 2019 р. – 1758, або 17,4%). Понад три чверті інноваційно-активних промислових підприємств займалися впровадженням інновацій (або 12,9% обстежених промислових) – це на 4,3% менше, ніж у 2018 р. (рис. 2) [9].

Варто зазначити, що у 2019 р. кожне сьоме промислове підприємство займалось інноваціями, а кожне шосте впроваджувало інновації у свою діяльність. Найбільша кількість інноваційно-активних підприємств знаходиться в Києві, Харківській, Запорізькій, Миколаївській та Львівській областях. В Україні майже 60% інноваційної продукції створюють підприємства, що належать до галузей виробництва третього та четвертого технологічних укладів. У той час, як у розвинених країнах світу понад 90% інвестицій вкладається у п'ятий та шостий технологічні уклади.

Рис. 2. Динаміка інноваційної активності промислових підприємств України у 2011-2019 рр.

Джерело: розраховано за даними [9]

Варто зазначити, що наявного інноваційного потенціалу недостатньо для сталого розвитку інноваційної діяльності в цілому по країні, загалом інноваційна активність може бути визначена кількістю промислових підприємств, які створювали або впроваджували різноманітну інноваційну продукцію. Загалом переорієнтація виробничого потенціалу на новітні технології в Україні здійснюється повільно, у багатьох галузях промисловості продовжує домінувати тенденція не оновлення виробничих потужностей, а завантаження наявних, недостатньо продуктивних.

Затримка у їх модернізації та впровадженні інновацій дедалі збільшує розрив між можливостями вітчизняних виробників та аналогічних закордонних нововведень

конкурентів, поглиблює технологічне відставання від світових лідерів. Вкрай низькими залишаються обсяги виробництва високотехнологічної, отже високоефективної продукції. Для більшості існуючих виробництв використання інновацій не є головним фактором розвитку [12, с. 20].

Вклад промислового комплексу в економіку, досягнення Україною рівня технологічно розвинених країн, наближення якості життя до європейських стандартів визначає провідну роль і місце промисловості у забезпеченні найважливіших стратегічних інтересів держави. Саме тому, на наш погляд, доцільно простежити динаміку основних показників інноваційної діяльності промислових підприємств України в умовах глобалізаційних змін.

Один з основних напрямів інноваційної діяльності підприємницьких структур України полягав насамперед у придбанні машин, обладнання та програмного забезпечення для виробництва нових або значно поліпшених продуктів і послуг. Досить вагома частка підприємницьких структур займалася дослідженнями та розробками (табл. 2).

Таблиця 2

Розподіл підприємницьких структур з технологічними інноваціями за напрямками інноваційної діяльності протягом 2012-2019 рр.

Напрями інноваційної діяльності	Роки		
	2012-2015	2015-2017	2017-2019
Дослідження та розробки у т. ч.:			
- внутрішні НДР	24,5%	19,1%	20,7%
- зовнішні НДР	10,3%	7,1%	7,4%
Придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	76,8%	71,6%	74,6%
Придбання зовнішніх знань	19,2%	9,6%	11,0%
Навчальна підготовка для інноваційної діяльності	30,9%	23,8%	17,8%
Ринкове запровадження інновацій	23,1%	21,2%	12,8%
Різне	21,7%	29,3%	20,4%

Джерело: розраховано за даними [9]

В структурі досліджень та розробок переважали внутрішні науково-дослідні роботи, сума яких з роками стабільно зростала, на відміну від зовнішніх науково-дослідних робіт. Також значна частка вітчизняних підприємницьких структур мали інші витрати, пов'язані з навчанням та підготовкою персоналу для розроблення і/або впровадження ними нових або вдосконалених продуктів і процесів; здійсненням ринкових запроваджень інноваційних продуктів та послуг, уключаючи ринкове дослідження та проведення рекламної кампанії; здійсненням процедури і технічної підготовки до запровадження нових або вдосконалених продуктів і процесів, які ще не були представлені тощо.

Отже, аналіз показників свідчить про те, що в Україні питома вага підприємницьких структур, що займалися інноваційною діяльністю, більша за питому вагу підприємницьких структур, що впроваджували інновації. Це пояснюється тим, що не кожне нововведення можна і доцільно впроваджувати. Запропонуємо заходи, що дадуть змогу сформуванню сприятливого інноваційного клімату, задіяти всі необхідні механізми та стимули для підвищення зацікавленості підприємств у впровадженні наукомістких технологій (рис. 3).

Водночас дослідження розвитку вітчизняного підприємництва передбачає:

- наявність спеціальних правових актів, що визначають та регулюють комплекс питань державної підтримки підприємницької діяльності;
- розробку й реалізацію системи державних програм фінансового, технологічного, інформаційного, консультаційного, зовнішньоекономічного, кадрового сприяння підприємництву;
- орієнтацію на непрямі форми підтримки вітчизняного підприємництва, які не спотворюють (не деформують і не гальмують) вплив ринкових механізмів;
- взаємодія органів державної влади різних рівнів із спілками та об'єднаннями підприємців з метою врахування їхніх пропозицій при розробці та прийнятті відповідних рішень, нормативно-правових актів тощо.

У такому контексті, вважаємо, що реалізація вищенаведених змін сприятиме розвитку інноваційній діяльності суб'єктів підприємництва, дозволить сформувати сприятливе ділове середовище та умови інноваційного розвитку, що у свою чергу зміцнить конкурентні переваги, забезпечить ефективне функціонування й створить надійний фундамент для модернізації та інтеграції України до європейського і світового ринку.

Рис. 3. Заходи підвищення сприятливого інноваційного клімату
Джерело: розроблено автором

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

В результаті проведеного дослідження виділено ряд факторів, що гальмують розвиток інноваційної діяльності в державі. Серед основних проблем її активізації виділяється відсутність державної підтримки, незадовільна податкова система та, як результат, відсутність мотивації щодо вдосконалення нових технологій, значна зношеність обладнання та застаріла матеріально-технічна база, дефіцит фінансових ресурсів і слабкий розвиток інфраструктури трансферу технологій. Відмічається також недосконалість та недостатність інформаційного забезпечення інноваційної діяльності аграрних підприємств. Відсутність чіткої методології формування облікової інформації та впорядкованої системи внутрішньої звітності щодо інноваційної діяльності підприємств стає перешкоджати ефективному управлінню інноваційними процесами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Joseph Picard. Small business aid bill stalls in Senate // International business Times. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibtimes.com/articles/senate-small-business-banks.htm>.
2. Krystina P. Danylkiv. Theoretical and Methodological Aspects of the Essence of Innovation in the Context of Modern Approaches / K. P. Danylkiv // International Association of Organizational Innovation : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://soskin.info/ea/2003/7-8/20030712.html>.
3. Калетнік Г.М. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник / Г.М. Калетнік, А.Г. Мазур, О.Г. Кубай. – К.: “Хай-Тек Прес”, 2015. – 428.
4. Томчук О.В. Управлінські рішення та їх аналітичне забезпечення / О.В. Томчук, В.В. Томчук // Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: збірник матеріалів IX Міжнар. Наук.-практ.Конф. (26 лютого 2019 р.; м. Київ) Відпов.за вип.. Б.В. Мельничук. – К.: ННЦ “ІАЕ”, 2019. – С.445-448.
5. Прокопенко О.В. Мотиваційний механізм інноваційного розвитку: складові та стан його ринкової структури // Маркетинг і менеджмент інновацій . – 2015. - № 1. – С.167-176.
6. Стадник В.В. Системне забезпечення мотивації інноваційного розвитку підприємницьких структур: моногр. / В.В. Стадник. - Хмельницький: ХНУ, 2012. - 271 с.
7. Закон України “Про інноваційну діяльність” від 04.07.2002 № 40–IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
8. Офіційний сайт Урядового порталу. Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва. 2017. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249807294>.
9. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
10. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436–IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
11. Дементьєв В.В., Вишневський В.П. Чому Україна не інноваційна держава: інституційний аналіз // Економічна теорія . – 2015. – № 3. – С.5-20.
12. Сусіденко Ю.В. Economic problems of audit development in Ukraine and reserves for improving its efficiency / Ю.В. Сусіденко // Annali d'Italia. – 2021. – №15 (VOL. 1). – С. 15-22.

Сусіденко Валентин Трохимович

доктор экономических наук, профессор,
заведующий кафедрой учета и налогообложения,
Ужгородского торгово-экономического института КНТЭУ,
Ужгород, Украина
ORCID ID: 0000-0002-4839-3267
e-mail: susidenko_vt@ukr.net

Сусиденко Юлия Валентиновна

кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры аудита и государственного контроля,
Винницкий национальный аграрный университет,
Винница, Украина
ORCID ID: 0000-0003-0344-9105
e-mail: aktivning@ukr.net

РЕАЛИИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ

Аннотация. Рассмотрены основные принципы формирования принципов и методов управления инновационным развитием предприятий Украины на стадии научно-технической подготовки производства. Доказано, что ведущие предприятия инвестируют во внеоборотные активы для дальнейшего совершенствования инновационного уровня своего производства. Раскрыто реалии инновационной деятельности современных предприятий и выделены ее основные проблемы и принципы функционирования, которые заключаются в создании условий для сохранения, подъем и использования научно-технического и инновационного потенциала, обеспечения предпринимательством развития научно-производственной сферы. Определены перспективы инновационной деятельности путем реализации инновационных проектов субъектов хозяйствования различных форм собственности. В статье рассмотрены проблемные вопросы влияния системных внутренних и внешних факторов на инновационное развитие предприятия и управления современными организациями на основе инновационного подхода в условиях рыночной экономики. Предложены некоторые рекомендации по внедрению комплексного механизма стимулирования инновационного развития с учетом действия общенаучных диалектических закономерностей эволюционного развития. Развитие современного предприятия - это процесс систематических динамических преобразований, трансформаций его подсистем в пределах установленных предприятием стратегических целей для обеспечения устойчивого инновационного развития. Поэтому насущной проблемой инновационного развития является рационализация и интеграция всех процессов в системе управления предприятием. Проанализированы множеством многоуровневых целей объектов и субъектов управления, должны иметь высокий уровень согласованности, а с другой - сложностью их гармонизации. Определены современные условия ведения инновационной деятельности ставят перед ее инициаторами задача организации непрерывного процесса наращивания конкурентных преимуществ во всех направлениях ресурсного обеспечения внедрения нововведений. Их главным источником сегодня являются так называемые нематериальные активы и, прежде всего, человеческие ресурсы, профессионализм и знания, как упорядоченная специфическая сфера, которая нацелена на решение определенных задач внедрения инноваций. Установлено, что человеческие ресурсы, профессионализм, знания становятся первоочередной ресурсом, который является важной стоимостью предприятий и обеспечивает их экономическое развитие.

Ключевые слова: инновация; инновационная деятельность; инновационное развитие; институциональные ограничения; конкурентоспособность предприятия; технологическое развитие экономики; инвестиционно-инновационный проект; перспективы развития предприятий.

Valentin Susidenko

Doctor of Economics, Professor,
Head of the Department of Accounting and Taxation,
Uzhhorod Trade and Economic Institute KNTEU,
Uzhhorod, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-4839-3267
e-mail: susidenko_vt@ukr.net

Julia Susidenko

Ph.D. (economics), associate professor,
professor of the chair of audit and control,
Vinnytsia National Agrarian University,
Vinnytsia, Ukraine
ORCID ID: 0000-0003-0344-9105
e-mail: aktivning@ukr.net

REALITIES OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES OF UKRAINE

Abstract. The basic principles of formation of principles and methods of management of innovative development of enterprises of Ukraine at the stage of scientific and technical preparation of production are considered. It is proved that leading enterprises invest in non-negotiable assets for further improvement of the innovative level of their production. The realities of innovation activity of modern enterprises are revealed and its main problems and principles of functioning, which consist in creation of conditions for preservation, uplift and use of scientific and technical and innovative potential, provision of entrepreneurship to the development of the scientific-industrial sphere, etc. are revealed. The prospects of innovation activity are defined through implementation of innovative projects of subjects of management of various forms of ownership. The article considers the problematic issues of the influence of systemic internal and external factors on the innovative development of the enterprise and the management of modern organizations on the basis of an innovative approach in a market economy. Some recommendations on introduction of the complex mechanism of stimulation of innovative development taking into account action of general scientific dialectical laws of evolutionary development are offered. The development of a modern enterprise is a process of systematic dynamic transformations, transformations of its subsystems within the limits of the strategic goals established by the enterprise to ensure sustainable innovative development. Therefore, the urgent problem of innovative development is the rationalization and integration of all processes in the enterprise management system. It is analyzed by a set of multilevel goals of objects and subjects of management, which must have a high level of coherence, and on the other hand - the complexity of their harmonization. The modern conditions of conducting innovative activity set before its initiators the task of the organization of continuous process of increase of competitive advantages in all directions of resource maintenance of introduction of innovations. Their main source today is the so-called intangible assets and, above all, human resources, professionalism and knowledge, as an organized specific area, which aims to solve certain problems of innovation. It is established that human resources, professionalism, knowledge become the primary resource, which is an important value of enterprises and ensures their economic development.

Key words: innovation; innovative activity; innovative development; institutional constraints; competitiveness of enterprise; technological development of economy; investment and innovative design; prospects for enterprise development.

REFERENCES

1. Joseph Picard. Small business aid bill stalls in Senate. International business Times. [Elektronnyi resurs]. <http://www.ibtimes.com/articles/senate-small-business-banks.htm>. [in English].
2. Krystina P. Danylkiv. (2003) Theoretical and Methodological Aspects of the Essence of Innovation in the Context of Modern Approaches. International Association of Organizational Innovation. [Elektronnyi resurs]. <http://soskin.info/ea/2003/7-8/20030712.html>. [in English].
3. Kaletnik H.M. (2015) Derzhavne rehuliuвання ekonomiky: Navchalnyi posibnyk. K.: "Khai-Tek Pres". P– 428. [in Ukrainian].
4. Tomchuk O.F. Upravlinnski rishennia ta yikh analitychne zabezpechennia. Rozvytok bukhhalterskoho obliku: teoriia, profesiia, mizhpredmetni zviazky: zbirnyk materialiv IKh Mizhnar. Nauk.-prakt.Konf. (26 liutoho 2019 r.; m. Kyiv) K.: NNTs "IAE", 2019. – pp.445-448. [in Ukrainian].

5. Prokopenko O.V. (2015) Motyvatsiyni mekhanizm innovatsiinoho rozvytku: skladovi ta stan yoho rynkovoï struktury. *Marketynh i menedzhment innovatsii*. № 1. pp.167-176. [in Ukrainian].
6. Stadnyk V.V. (2012) Systemne zabezpechennia motyvatsii innovatsiinoho rozvytku pidpriemnytskykh struktur: monohr. Khmelnytskyi: KhNU,. - 271 s. [in Ukrainian].
7. Zakon Ukrainy "Pro innovatsiinu diialnist" vid 04.07.2002 № 40–IV. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>. [in Ukrainian].
8. Ofitsiyni sait Uriadovoho portalu. Poriadok vykorystannia koshtiv, peredbachenykh u derzhavnomu biudzheti dlia chastkovoï kompensatsii vartosti silskohospodarskoï tekhniky ta obladnannia vitchyznianoho vyrobnytstva. 2017. – [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249807294>. [in Ukrainian].
9. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. – [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>. [in Ukrainian].
10. Hospodarskyi kodeks Ukrainy vid 16.01.2003 № 436–IV. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. [in Ukrainian].
11. Dementiev V.V., Vyshnevskyi V.P. (2015) Chomu Ukraina ne innovatsiina derzhava: instytutsiyni analiz. *Ekonomichna teoriia*. № 3. pp.5-20. [in Ukrainian].
12. Susidenko Yu.V. (2021) Economic problems of audit development in Ukraine and reserves for improving its efficiency. *Annali d'Italia*. №15 (VOL. 1). pp. 15-22. [in Ukrainian].

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.